
1. PSYC5301 – Psykologisk arbeid med familier og systemer

Type endring: Søknad om revisjon av eksisterende emne, alternativt utvidelse av emne

2. Kort sammendrag: hva foreslås og hvorfor

Det søkes om revisjon av emnet PSYC5301 – Psykologisk arbeid med familier og systemer. Bakgrunnen for søknaden er instituttets behov for å redusere ressursbruk i undervisningen, samtidig som emnets faglige kvalitet og læringsutbytte opprettholdes.

PSYC5301 gir studentene systemisk forståelse og ferdigheter som er direkte relevante for klinisk arbeid i BUP, barnevern, familievern og øvrige deler av psykisk helsevern. Emnets kjernevirksomhet er seminarbasert ferdighetstrening, der studentene trener på systemiske intervensjoner i møte med familien i terapirommet. Disse ferdighetene innebærer strategier for å endre opprettholdende relasjonelle mønstre i familien, bevissthet om språklige og kulturelle faktorer og maktforskjeller, samt kunnskap om hvordan familiens ressurser og utfordringer påvirker problemene familien søker hjelp for. Dette er en kompetanse som i liten grad dekkes andre steder i profesjonsprogrammet.

Revisjonen innebærer:

- tydelig prioritering av ferdighetstrening i seminarene
- kraftig reduksjon i antall forelesninger
- justering av vurderingsform (innføring av kort, digital multiple choice-eksamen)

Verken emneansvarlig eller studentene ønsker at det kuttes i kurset (se vedlegg). Det er opp til Programrådet å vurdere hvorvidt PSYC5301 bør kuttes i tråd med forslaget i den nye emnebeskrivelsen (se vedlegg), eller om kurset isteden bør utvides til et 10-studiepoengskurs, slik én student foreslår (se vedlegg). Dette kan eventuelt gjøres gjennom å frigjøre plass på 9.semester gjennom å fjerne valgfagene. Alternativt kan porteføljen med valgfag utvides med et kurs i avansert systemisk arbeid med familier. Programrådet bes foreta en vurdering av hvilke løsninger som er mest hensiktsmessige for å sikre best mulig samordning med de øvrige kursene i profesjonsprogrammet.

3. Eventuelle nye / reformulerte læringsutbytter

Navnet på kurset foreslås endret til PSYC5301 Systemisk arbeid med barn og familier, da gruppeterapiundervisningen i den nye emnebeskrivelsen foreslås kuttet.

Læringsutbyttene foreslås i hovedsak videreført, med en tydeligere vektlegging av systemisk ferdighetskompetanse i møte med familier på BUP, i barnevern, familievern og i øvrige deler av

psykisk helsevern. En konsekvens av reduksjonen i antall forelesninger er at undervisningen i gruppeterapi, sexologi, EFT, MST, PMTO m.m. faller bort. Dette er foreslått kompensert ved å tilby en kort, digital multiple choice-eksamen, som motiverer studentene til å lese pensum, men som i virkeligheten ikke fullt ut vil kunne kompensere for bortfallet av forelesningene.

Det er opp til Programrådet å vurdere hvorvidt profesjonsprogrammet som helhet innfrir kravene i RETHOS etter endringer i studieplanen er gjennomført.

4. Endringer i pensum, undervisningsformer og vurdering

Undervisningsformer

- Seminarene videreføres som før med fokus på praktisk ferdighetstrening
- Forelesninger reduseres til:
 - introduksjonsforelesning
 - forelesning om arbeid med samiske familier (forelesningen gjennomføres kostnadsfritt, og legger derved ikke beslag på undervisningsressurser)
- Teoretisk forståelse ivaretas primært gjennom pensum og seminarintegrasjon

Vurdering

- Det foreslås å innføre en kort, digital multiple choice-eksamen (Inspira) på slutten av semesteret
- Formålet er:
 - å øke studentenes motivasjon for å lese pensum knyttet til seminarene
 - å kompensere for færre forelesninger
 - å sikre et minimum av felles teoretisk forankring på tvers av seminargrupper

5. Studentpåvirkning (arbeidsmengde)

Den totale arbeidsmengden for studentene endres ved å redusere obligatoriske forelesninger.

Undervisningsrommene setter klare begrensninger for gruppestørrelse. Studentene klager over dårlig luftkvalitet som forringer læringen. Av hensyn til læringsutbytte og fysisk kapasitet bør seminargruppene ikke utvides vesentlig. Ytterligere effektivisering gjennom økte gruppestørrelser vurderes derfor som lite gjennomførbare.

Studentene ønsker ikke at det kuttes i kurset. Studenttilbakemeldinger gjennom evalueringene over flere år viser at seminarene oppleves som blant de mest lærerike og profesjonsrelevante i hele studieløpet. Når studentene blir bedt om å prioritere, ønsker et klart flertall å bevare seminarene fremfor forelesningene, og én student foreslår å utvide kurset til et 10-poengskurs.

Her kommer et knippe tilbakemeldinger fra studentene (se for øvrig vedlegg):

- Veldig fint med praktisk øving av det teoretiske. Lite av det ellers på studiet
- Seminaret i familierterapi har gitt et unikt utbytte i systemisk tenkning og relasjonskompetanse som ikke vi studenter har fått noe annet sted i studieforløpet. Ikke fjern dette seminaret, det er kjempeverdifullt!
- Seminaret har definitivt vært et av de mest nyttige og lærerike ferdighetstreningene vi har hatt så langt i studiet. Noe som har vært sårt etterlenget
- Seminarene har gitt uvurdelig ferdighetstrening som ikke kan sammenlignes med noe annet vi har hatt gjennom studieløpet. Men jeg synes verken seminarer eller forelesninger bør kuttes i dette faget. Begge deler har vært noe av det mest lærerike vi har hatt i løpet av studiet. Videre er kunnskapen og ferdighetene velsig overførbart til annen klinisk praksis. Dette er helt uørdt og familiefaget bør IKKE kuttes i. Dere kan heller gjøre familiefaget til et 10-poengsfag og fjerne valgfaget.
- Forelesningene var veldig nyttige.
- Seminarer og annen undervisning i små grupper er helt nødvendig for at vi som studenter skal få øvd oss på terapi eller andre praktiske ting vi skal lære. Kombinasjonen undervisning og rollespill i familierapiseminarene er mye mer effektiv undervisning og læring enn forelesningene. Hvis psykologstudiet kun skal bestå av store forelesninger er det etter hvert lite som skiller mellom profesjonsstudiet og bachelor/master-løpet. Det er synd at man må kutte i undervisning på et så lite emne. Mange nok små kutt av denne typen forringer studie kvaliteten til det ugjenkjennelige over noen år.

6. Ressursbehov og gjennomførbarhetsvurdering

Nåværende ressursbruk utgjør ca. 758 undervisningstimer. I forslaget til ny beregning av ressursrammer for kurs ved PSI, så ligger PSYC5301 i kategorien kurs med mye ferdighetstrening, ut med et overforbruk av undervisningsressurser på 103,75 timer.

Ved å fjerne alle forelesninger utover introduksjon og samisk tematikk, reduseres undervisningen med anslagsvis 145 timer.

7. Viktige faglige konsekvenser

Undervisning i sexologi, gruppeterapi, psykologisk arbeid med familier hvor barn har somatisk sykdom, EFT, MST og PMTO faller bort som følge av det foreslåtte kuttet. Forelesningen om samiske familier er foreslått beholdt, da denne gjennomføres kostnadsfritt.

Programrådet må vurdere hvorvidt bortfallet av disse forelesningene er forsvarlig med hensyn til kravene i RETHOS, og om kuttete forelesninger som sexologi og gruppeterapi kan flyttes til andre emner i studieplanen.

Emnet PSYC5301 er svært godt evaluert. Hvis målet er å spare penger, kan det være bedre å kutte i kurs med dårlige evalueringer i stedet for å kutte i godt evaluerte kurs.

Det er stor etterspørsel etter systemisk kompetanse innen fagfeltet, og PSYC5301 er det eneste profesjonskurset som gir en grundig innføring i systemisk tenkning rettet mot familier. Nylig mottok emneansvarlig en henvendelse fra Blå Kors om behovet for økt kompetanse når det gjelder pårørende i rusfeltet, og de foreslo at dette burde inkluderes i kursets undervisning (se vedlegg). Slike henvendelser illustrerer hvor viktig denne typen ekspertise er i praksisfeltet.

Programrådet bes nøye vurdere hvorvidt det er fornuftig å kutte ned på timeantallet i PSYC5301, et svært godt og ettertraktet kurs. En mulighet er å utvide kurset til 10 studiepoeng, eller å lage et valgfag i avansert systemisk arbeid med familier for studenter som ønsker mer kunnskap innen klinisk familiepsykologi. Det er også viktig at rådet vurderer hvorvidt den faglige kvaliteten og læringsutbyttet i emnet fortsatt ivaretas dersom de foreslåtte kuttene gjennomføres.

8. Evaluering og oppfølgingsplan

Det foreslås:

- grundig vurdering i Programrådet
- systematisk emneevaluering første år etter revisjon (rutiner for evaluering er etablert)
- særskilt fokus på:
 - studentenes opplevde læringsutbytte
 - effekten av ny vurderingsform
 - opplevd sammenheng mellom pensum og seminarundervisning
- eventuell justering av emnet basert på evalueringene

9. Vedlegg

- Studenttilbakemeldinger
- Forslag til ny emnebeskrivelse
- Internt notat fra BFT-møte 16.12.25
- Undervisningsforespørsel fra Blåkors

Ta gjerne kontakt dersom Programrådet ønsker ytterligere utdyping eller dokumentasjon.

Vennlig hilsen

Rune Flaaten Bjørk

Emneansvarlig PSYC5301

Psykologisk institutt, UiO

PSYC5301 – Systemisk Psykologisk arbeid med barn og familier ~~og systemer~~

Kort om emnet

På kurset PSYC5301 – Psykologisk arbeid med familier og systemer, lærer studentene å forstå familier om en systemisk forståelse, både teoretisk og praktisk. Den systemiske forståelsesrammen er svært anvendelig som kan benyttes i behandling på BUP, i barnevern, i kommunen og på familievernkontorene, så vel som i pårønderarbeid på DPS og på familievernkontoret.

Med en systemisk forståelsesramme, menes en forståelse for relasjonelle mønstre, kulturell kontekst, språk, narrativer, sirkularitet, refleksivitet, og maktforskjeller i den terapeutiske relasjonen, samt en forståelse for familiens styrker og svakheter, og hvordan dette påvirker utfordringene familien oppsøker hjelp for. En systemisk forståelse handler altså ikke primært om samarbeid med systemer (for eksempel samarbeid med PPT eller skole), men handler isteden om en bred forståelse av årsakene til utfordringene problemene familiene søker hjelp for opplever. Problemer behandles som relasjonell, kontekstuell, sirkulær og multifaktorielle fenomenet.

Seminarene utgjør kursets kjernevirksomhet. Seminarene består av studentpresentasjoner (for eksempel om sirkulær spørring) etterfulgt av tilhørende ferdighetstrening. Den praktiske ferdighetstreningen består i å anvende systemiske prinsipper i møte med familiene. Den systemiske tenkning ligger som en rød tråd i ferdighetstreningen, der studentene over seg på å forstå relasjonelle prosesser og intervensjoner på disse i terapirommet. Dette innebærer dessuten også praktisk trening i å forholde seg til flere samtalepartnere i terapirommet samtidig, hvilket skiller dette kursets ferdighetstrening fra de individualterapeutiske kursene studentene har blitt utsatt for tidligere på profesjonsstudiet.

Studentene får Emnet tar for seg psykologisk behandling der individet i kontekst er den primære innfallsvinkelen. Det gir en bred innføring i ulike tilnærminger når familiemedlemmer, evt. andre involverte, deltar i en behandlingsprosess. Emnet gjennomgår livssyklusstenkning, familiegenogram og ulike familierapeutiske intervensjoner tradisjoner,

~~blant dem også opplæringsprogrammer for foreldre.~~ Emnet gir også kunnskap om det å møte kulturforskjeller i norske familier, samt familier med samisk eller innvandrerbakgrunn.

~~Fokus er rettet mot ulike typiske situasjoner der familien involveres i en behandling, det være seg om primærklienten er et barn, en ungdom, en voksen eller om det er et par som søker hjelp.~~

Hva lærer du?

Kunnskapsmål

Du skal kunne

- Forstå problemer systemisk, altså ikke bare med utgangspunkt i enkeltindividet, men også med utgangspunkt i kulturell kontekst og relasjonelle mønstre i familien.
- Ha forståelse av familiestrukturer, familiens livsløp og livsløpsutfordringer, dette inkluderer også familiestrukturer i ulike kulturelle kontekster, herunder samisk kultur.
- ~~Ha teoretisk oversikt over sentrale familierapeutiske/systemiske tradisjoner og det epistemologiske grunnlaget for dem.~~
- Ha forståelse av viktige endringsprinsipper og intervensjoner i familierapimetoder innenfor de ulike tradisjonene.
 - ~~Ha oversikt over ulike gruppeterapeutiske tilbud og aktuelle tilnærmingsmåter.~~

Formatted: Indent: Left: 1,27 cm, No bullets or numbering

Ferdighetsmål

Du skal:

- Utvikle en trygghet i forhold til å snakke med flere personer samtidig, spesielt i situasjoner der deltakerne har divergerende synspunkter og interesser.
- Beherske ulike metodiske grunntrekk i behandling av familier som søker hjelp i forhold til en voksen, en ungdom eller et barn, eller for andre familieproblemer, eksempelvis i foreldre-barn forhold og i parforhold.
- Utvikle ferdigheter i det å møte familiemedlemmer med sensitivitet og respekt, og å bygge samarbeidet på familiens egne vurderinger og kompetanse.

- Utvikle ferdigheter i å møte ulike familiestrukturer i varierte kulturelle kontekster, blant annet i en samisk kontekst.

Generell kompetanse

Du skal:

- Ha fordypet kunnskap og forståelse av relasjonelle fenomener innenfor familier og andre systemer.
- Ha kunnskap om aktuelle ~~intervensjonsmåter ved samhandlingsproblemer~~ [familieterapeutiske intervensjoner](#).
- Utvikle eget metodisk repertoar i behandling av familier og andre systemer.
- Reflektere over eget personlig og faglig utgangspunkt i behandling av familier.
- ~~Kunne kommunisere åpent om kjønn, seksualitet og seksuell helse og anvende sin kunnskap om disse temaene i sin yrkesutøvelse.~~

Opptak til emnet

Emnet er forbeholdt studenter med opptak på 9. semester på profesjonsstudiet i psykologi.

Obligatoriske forkunnskaper

Alle emner fra 1. semester til og med 7. semester.

Undervisning

~~Det blir holdt 5 forelesninger, hver på 3 timer, om psykologisk arbeid med familier hvor barn har somatisk sykdom, om familieforhold i en samisk kontekst, 2 timer om Parental Management Training (PMT), Multi-Systemic Therapy (MST) og Løk i terapi med barn og familier.~~

~~Tre heldagsseminarer viet til tre ulike temaer: Gruppebehandling, "Seksualitet som tema i parterapi" og emosjonsfokusert parterapi. Heldagsseminarene består av både forelesninger og øvelser knyttet til tema.~~

Ferdighetstrening:

Studentene fordeles på fire seminargrupper med 28 timers undervisning i hver gruppe (4 timer undervisning over 7 ganger). Her er familierapeutiske tilnærminger og intervensjoner hovedtemaet. Det forventes at hver student blir fortrolig med intervensjoner som blant annet sirkulær spørring og reformulering, samt at de får erfaring med bruk av familiekart (genogram), eksternaliserende samtaler og det å innta en ikke-vite-posisjon på en hjelpsom, terapeutisk måte. I tillegg forventes det at hver student blant annet å tegne et familiekart (genogram) og intervjuer en annen student om dennes kart.

Hva forventes av dem som har faglig presentasjoner

Studentene skal hver seminargang, samt legge frem teori og problemstillinger, belyst ved hjelp av og/eller observasjoner av terapivideoer og rollespill én til to ganger i løpet av semesteret. Hver student skal ha deltatt i rollespill, både som terapeut og som pasient/klient.

Med utgangspunkt i pensum skal studenten(e) presentere en familierapeutisk intervensjon, metode eller strategi. Den faglige presentasjonen skal redegjøre for sentrale endringsprinsipper og/eller forståelse av endring.

Studentene kan velge selv hvordan de ønsker å gjøre det faglige innlegget. Med utgangspunkt i pensum presenterer studentene en familierapeutisk intervensjon, metode eller strategi gjennom en faglig presentasjon, reflekterende samtale eller intervju, omtrent som et radioprogram eller podcast. Den faglige presentasjonen skal redegjøre for sentrale endringsprinsipper og/eller forståelse av endring.

Hver faglig presentasjon er ca. 10 minutter. Etter presentasjonen blir det rom for oppklarende spørsmål.

Hva forventes av alle

For hver gang forventes det at alle har lest den aktuelle pensumartikkelen, slik at det kan stilles konkrete spørsmål, kommenteres og legges til momenter til presentasjonen. Det er også stor fordel om alle leser den/de tilhørende artikler. Studentene har lest ekstra anbefalt litteratur, da dette vil gi en bedre forståelse for intervensjonene.

Formatted: Font: Bold

Formatted: Font: Bold

Arbeidsoppgavene i smågrupper mellom hver undervisningsgang.

Gruppedeltakerne finner selv frem til en passende møtetid. Det anbefales at studentene ser de terapifilmene som er lagt ut i Canvas sammen, og velger ut klipp og formulerer aktuelle problemstillinger.

Undervisningsformen i seminarene

Presentasjon av teoretiske og praktiske perspektiver, drøfting og diskusjon, rollespill av ulike typer familiekonstellasjoner med påfølgende drøfting i plenum.

Obligatorisk aktivitet:

Deltakelse på ~~heldagsseminar, forelesninger og~~ seminarer er obligatorisk. Du kan være borte én gang ved gyldig fravær (1 av ~~75 forelesninger/seminarer~~) uten å kompensere, og borte to ganger ved å kompensere for den andre gangens fravær. Gyldig fravær vil i denne sammenhengen si sykdom, begravelse eller lignende fravær. Å ta fri fra undervisningen (for eksempel for å reise på hyttetur) regnes som ugyldig fravær.

Deltagelse på introduksjonsforelesning og forelesningen om samiske familier er obligatorisk. Du kan være borte én gang fra forelesning dersom du kompenserer for dette. Er du borte mer enn én gang fra forelesning må du søke om gyldig fravær fra obligatorisk aktivitet. ~~Du kan være borte fra ett heldagsseminar ved å kompensere for dette.~~

For at obligatorisk aktivitet skal godkjennes må samtlige elementer samlet være godkjent. Dersom den obligatoriske aktiviteten inneholder obligatorisk deltakelse vil den obligatoriske aktiviteten ikke bli godkjent dersom fraværet overskrider 15% (det vil si én seminarer). Ved fravær to seminarer, kan fraværet kompenseres for. Ved fravær tre ganger eller mer, vil ikke den obligatoriske aktiviteten bli godkjent. Se her for informasjon om obligatorisk aktivitet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Godkjent obligatorisk aktivitet er kun gyldig i 3 semestre.

Obligatoriske aktiviteter er også omfattet av reglene om Fusk - Universitetet i Oslo. Signering på oppmøtelister på vegne av andre enn seg selv anses som fusk/uredelig opptreden. Bestemmelsen rammer både den som får andre til å signere og den som signerer for andre, og kan medføre reaksjoner i henhold til regelverket, herunder blant annet annullering av aktiviteten/eksamen og andre disiplinære tiltak.

Adgang til undervisning

Formatted: Font: Bold

Formatted: Space After: 7,5 pt

Formatted: Font: Bold

Formatted: Space After: 7,5 pt

Dersom du har gjennomført og fått godkjent obligatorisk undervisning, har du ikke krav på ny undervisning. Dersom du har fått undervisningsopptak til emnet, men ikke har gjennomført eller fått godkjent obligatorisk undervisning, har du rett til ny undervisning når det er ledig kapasitet.

Undervisningen er lukket og forbeholdt studenter med opptak på emnet.

Eksamen

Arbeidskrav og deltagelse i seminar: Muntlig presentasjon i løpet av kurset, og deltagelse i rollespill, og 2-timers skriftlig eksamen.

Evalueringen bygger dels på at studenten har utført de oppgaver hun/han har fått i løpet av kurset. Oppgavene kan være av følgende karakter: Tegne et familiekart av egen familie, intervju en medstudent om dennes familiekart, gi en miniforelesning-presentasjon om et oppgitt emne innen familieterapi (eventuelt sammen med medstudent), gjennomføre oppgitte oppgaver i smågrupper, blant annet observasjon av terapivideoer.

2-timers skriftlig eksamen

Flervalgseksamen

I tillegg bygger vurderingen på at studenten har fulgt den obligatoriske undervisning som er påkrevd og at studenten er funnet skikket til å utføre det arbeidet denne har vært satt til (jfr. bestemmelser om skikkethetsvurdering).

Hjelpemidler til eksamen

Nødvendige hjelpemidler er tillatt.

Karakterskala

Emnet bruker karakterskala bestått/ikke bestått. Les mer om karakterskalaen.

Mer om eksamen ved UiO

- Kildebruk og referanser
- Hvordan bruke KI som student
- Tilrettelegging på eksamen

Formatted: Font: Bold

Formatted: Space After: 7,5 pt

Formatted: Font: (Default) Helvetica, 13,5 pt, Font color: Black, Ligatures: None

Formatted: Font: (Default) Helvetica, 13,5 pt, Font color: Black, Ligatures: None

- [Trekk fra eksamen](#)
- [Syk på eksamen / utsatt eksamen](#)
- [Begrunnelse og klage](#)
- [Ta eksamen på nytt](#)
- [Fusk/forsøk på fusk](#)

Andre veiledninger og ressurser finner du på [fellessiden om eksamen ved UiO](#).

Sist hentet fra FS (Felles studentsystem) 17. des. 2025 09:04:31